

העצמות היבשות האלה

בחול, ואינו יכול לענות. אולם יש שרחוק-בפועל, והוא לוי אשכול. הוא זכאי — וחיוב — לענות. לאחר מכן בא תירוץ שני: "לראש הממשלה אין זמן". וכך נמנעה מאיתנו האפשרות להציג את כנסת ישראל בפני סארטר באור הטוב ביותר, כמוסד הון בעייה החשובה ביותר העומדת על סדריומו של העולם, בעייה של השמדת-עם, המטילה עלינו, כמדינת שרידי הפליטה, חובה מוסרית מיוחדת. תחת זאת שמע סארטר ויכוח על אגרות-נשואין.

עד גבול הגיחוך

א חרוי ויכוח נוקב זה בא ויכוח נוקב עוד יותר — ולמולנו כבר לא הספיק סארטר לשמרו.

ח"כ שלמה לורנץ (אג"י) העלה את הנושא החשוב: "החילול המחפיר של שלדי לוחמי מצדה". הוא נשא נאום תוקפני מאין כמוהו, על שנמשך המחקר בשלדי המתים, שנתגלו על-ידי ייגאל דיין בחפירותיו. מחקרים אלה נועדו לחדא, באמצעים מדעיים, לאינו תקופה שייכים השלדים. לורנץ תבע לקבור את השלדים מיד, לפי ההלכה היהודית — מבלי להכות לבידור אם אלה שלדי יהודים, רומאים או ניזרים ביזנטיים.

תוך כדי כך עבר לורנץ להתקפה חריפה. הוא הזכיר את הסיסמה: "שנית מצדה לא תפול!" וטען כי הנה מצדה נפלה שנית, בידי ידיו ומחלליהקודש של מדינת-ישראל. תמהתי על כך שסגן שר-החינוך הסכים בכל זאת להעביר את העניין להעדה, על פי הסכם קואליציוני שהושג מראש בין מפא"י והמפד"ל. השתמשתי בזכותי כדי לבקש את הורדת העניין מסדר-היום. נאומי הפך לדרישה רצוף-השמעות: **אורי אבנרי**: נבירתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה.

עם כל הכבוד, אני חושב שנעבור את גבול הגיחוך אם אמנם נעביר הצעה זו לטיפול באיזה שהוא מוסד של הכנסת. אמרתי כבר קודם, בקריאת-ביניים למציע הנכבד, שיש חילוי-ניות מכהן וחולניות מכאן. נדמה לי שכאן אמר: "התחיינה העצמות היבשות האלה?"

יעקוב כץ (מפ"י): יש המשך... **אורי אבנרי**: אני חושב שיש כאן סיעה — סיעת אגודת-ישראל — החיה מעצמות יבשות. סיעה שהעצמות היבשות הן הנושא העיקרי שלה למאבק פוליטי. לפעילות ציבורית ומפעלי שונר בכל העולם. כל פעם שאתם עולים על הדוכן, אתם עוסקים בעיסקי מתים. עד עכשיו דברתם על מתים מאתמול. עכשיו, באימפריאליזם-המתים שלכם, כבר הגעתם למתים מלפני אלפיים שנה. תמהני עד להיכן עוד תגיעו.

כאשר חבר-הכנסת לורנץ דיבר בלהט כזה על גיבורי מצדה, תמהתי ואמרתי לעצמי: ראה מי מדבר! אני זוכר שבגיל ארבע-עשרה, כאשר הצטרפתי לארגון הצבאי הלאומי, היתה מצדה בשבילנו סמל. מצדה היתה כמעט יסוד חינוכנו. מה חלקכם בזה? מה חלקכם שלכם בזה? **שלמה לורנץ**: — — —

אורי אבנרי: אתם התנגדתם להקמת המדינה. אתם התנגדתם לכל מי שלחם למען הקמת המדינה. אתם חחרמתם את הלוחמים למען הקמת המדינה. **שלמה יעקוב גרום** (אגודת-ישראל): אתה שונא מספר א' של המדינה! בכנסת כנענית אתה צריך לדבר, ולא בכנסת ישראל!

היה זה רגע של כושה. בעיני, לפחות. וזאנפול סארטר וסימון דה-בוואר עלו ליציע הכנסת וישבו בשורה הראשונה. ומה ראו?

הם ראו את האולם רחב-הידיים, ובו כתיסר חברי-כנסת משועממים. אבל לא זה היה העיקר. סארטר כבר ראה, מן הסתם, פארלמנטים ריקים. אבל הוא שאל את מלחהו, ההיסטוריון הצעיר ח"כ גבי כהן (אחדות העבודה) על מה מדברים. סיפר אחר-כך כהן, במשיכת-כתפיים: "מה יכולתי לעשות? אמרתי לו".

על מה דנה כנסת ישראל באותו רגע? על הצעה-לסדר-היום של ח"כ שלמה כהן-צידון להוריד את אגרת-הנשואין. הנציג הנכבד של גחיל טען כי אגרה זו — בסך 18 ל"י לפחות — מפריעה לריבוי הטבעי בישראל. אם תבטל, יתחתנו יותר, יולידו יותר ילדים. סארטר ישב כמה דקות, שמע — והלך. זה היה ביום השמיני לשהותו בארץ. אנו, שדיברנו עימו בימים אלה, עמדנו על עומק התעניינותו בבעיות הגורליות של ישראל — בעיות השלום, המיעוט הערבי במדינה, ההתפתחות החברתית.

והנה, בבואו לעמוד על טיב הדיונים בבית-המחוקקים של ישראל — שמע שטויות.

מה שמע — ולא שמע — סארטר

כ ל סדר-היום באותו בוקר היה מורכב מעניינים תמוהים למדי. הישיבה היתה מוקדשת להצעות-לסדר-היום — ובכמה רגעים עברה את גבול הגיחוך.

שתי הצעות היו על נושאים רציניים כשלעצמם: הסדר-הקרקעות במדינה (עניין טכני משפטי של רישום קרקעות) והבטחת השכר והפיצויים של הפועלים במפעלים הפושטים את הרגל.

אולם שתי הצעות הוגשו על-ידי חברי-קואליציה. כלומר: הן הוגשו תוך הסכמה מראש של השרים להעברתן להעדה. לולא הסכימו השרים, לא יכלו הח"כים הקואליציוניים בכלל להגישן. ומאחר שהסכימו השרים, היתה ההגשה מיותרת לגמרי. כי השרים (או הרוב הקואליציוני) היו יכולים להעלות על סדר-היום של הוועדות גם בלי כל הפרוצדורה כבלמאה. אם כך, לשם מה זה בא? זה בא כדי למלא את הזמן של הכנסת — ולשלוש זמן זה מן האופוזיציה הלוחמת, שרק היא יכולה להגיש הצעות-לסדר-היום שיש בהן עניין של ממש. שהרי זהו מכשיר מובהק של מתיחת ביקורת, של העמדתם על סדר-היום של נושאים שהממשלה אינה מעוניינת בהם.

ברגע שמפא"י וחרות הנהיגו לפני שנה, בקנוניה משותפת, את המפתח הסייעתי להצעות-לסדר-היום, כדי לסתום את פינו, נהרס מוסד זה. ההצעות איבדו את תוכנן — ואפילו האופוזיציה מגישה עתה הצעות המתקרבות לגיחוך.

מזה שבועיים לחמנו — אמנון זכרונני ואני — בכל כוחנו, כדי להעמיד באותו יום על סדר-היום של הכנסת את הנושא "יוזמה ישראלית למען השלום בוויאט-נאם". ידענו כי באותו יום יהיה סארטר בכנסת, ורצינו לנסות להפוך ביקור זה לחהיה — לסארטר ולכנסת כאחד.

אולם הקואליציה מנעה את הדבר כמעט ככזה. תחילה בא התירוף: "שר-החון שוהה

שאלות השבוע

- השבוע הגשנו, בין השאר, את השאלות הבאות: **כופר חניה**. בתוקף מה מוטל "כופר-חניה" בתל-אביב? האם נכון שמתמקחים על גובה הכופר עם הנוגעים בדבר? האם קיימים מיבחים אובייקטיביים לכופר?
- **החשיפה**. כיצד תבוצע להבא הורדת המכס, אחרי הצהרתו של שר-המיסחר והתעשייה כי לאור המצב לא תיעשה בשלב הבא הורדת אוטומטית?
- **מחקר טמריין**. האם מחקרו של הדי"ר טמריין, על הלכי-רוח הלאומניים השוררים בקרב הנוער, שימש אחד המניעים לפיטוריו כמרצה? האם הובאו מסקנותיו של מחקר טמריין לדיון במשרד-החינוך? האם הוסקו מהן מסקנות כלשהן?
- **קן מנחם רידר**. בעתונות לאמר כי חסימת הגבול באמצעים אלקטרוניים ואקוסטיים שימשו נושא לדיון בין הרמטכ"ל וסגן שר-הבטחון לבין פקידים אמריקאים בכירים. האם נערכו ניסויים בציוד כזה? מה העלו ניסויים אלה?

תשובות השבוע

- באותו שבוע ענו השרים, בין השאר, על השאלות הבאות שלנו: **הוצאות כיבוד ואירוח**. האם נכון כי ליבם של חלק מאנשי מנהל-ההכנסות של האוצר לא היה שלם עם התקנות החדשות הקובעות תנאים לניכוי הוצאות כיבוד ואירוח? האם נכון כי פקידים אלה סבורים כי מקור התקנות הוא בצרכים פוליטיים וקואליציוניים?
- **תשובת שר-האוצר**: "איני בוחן כליות ולב".
- **ניספח כבון**. האם נכון כי נתמנה ניספח ענייני מכס בשגרירות ישראל בבון, וכי הועמד לרשותו תקציב שהיה מספיק להחזקת שני ניספחים אחרים?
- **תשובת שר-האוצר**: הפרטים על תקציב הניספח, שפורסמו בעתונות הם "בדיחה". תפקיד הניספח הוא למנוע הברחות ולברר חתימים, כדי למנוע הונאת שלטונות המדינה. אין לניספח תקציב מיוחד, ומשכורתו משתלמת על-ידי משרד-החון. יש ניספחים כאלה גם בבריטל וברומא.
- **הסתככות "רקו"**. האם נכון כי ממשלת ישראל חוששת מפני הסתככות עם הבנק העולמי, מפני שחברת דקו השתמשה בכספי הבנק העולמי לשם תיווך שטרות?
- **תשובת סגן שר-המיסחר**: הבנק פעל באופן עצמאי. העניין נמצא בבידור משפטי, ולכן אין למסור פרטים.
- **"אני אחמד"**. מדוע לא הענינו לטרט זה מעמד של "טרט ישראלי"? האם יש מיבחים אובייקטיביים למתן מעמד כזה? בפני מי אפשר לערער על כך?
- **תשובת סגן-שר-המיסחר**: הטרט אני אחמד זכה במעמד של טרט ישראלי (אחרי הגשת השאלתה). הטרט גם ישותף בתחרות-טרטים על מענק כספי. על החלטות הממונה על עידוד הטרט הישראלי אפשר לערער בפני בית-המשפט. (אגב, פרשה זו היא זוגמה טובה לכך שאפשר לנסות החלטות שרירותיות על-ידי פעולה פרלמנטרית, עתונאית וציבורית משולבת.)

ח"כ גרום

מטבע נפילת יהודה

שלמה לורנץ: תבטיש לדבר על מצדה. **אורי אבנרי**: שום דיבורים לא יועילו לכם. אתם לא תתקנו את ההיסטוריה. אתם לא תצדקו. לאחר מעשה את כל גיבורי ישראל למחנה שלכם. **שלמה לורנץ**: בשם רוח גיבורי מצדה, תפסיק את הפורנוגרפיה המלוכלכת שלך. **אורי אבנרי**: כמה פעמים בעוורינו עלינו על צוק המצדה? כמה פעמים עלינו אנחנו, מכל המחנות החילוניים, על צוק המצדה? האם בחוריי-הישיבה שלכם עלו לשם אי-פעם? האם אתם עיתם לשם אי-פעם?

יעקוב גרום: האם זו מצוות עשה? מי שרוצה לעלות — עולה. **שלמה כץ**: אני עליתי לשם פעם עם ועדתי-העבודה. **אורי אבנרי**: כל הכבוד.

נבירתי היושבת-ראש, יש כאן נסיון ברור לסלף את ההיסטוריה הלאומית שלנו. גיבורי מצדה היו רחוקים מאד מלהיות בחוריי-ישיבה. הם היו לוחמים לאומיים, וגם לוחמים סוציאליים. תקראו את הספר של פלאוויוס יוספוס...

שלמה לורנץ: — — — **אורי אבנרי**: תקראו את הספר של פלאוויוס יוספוס, ותמצא שהוא מגדיר את הקנאים בעקר כלוחמים סוציאליים, כלוחמים נגד מוסדות הישוב דאז. אנתנו רוצים ללמוד את ההיסטוריה הלאומית של עמנו, אנתנו רוצים שהחוקרים שלנו יקבעו את האמת המדעית, ככל האפשר, בלי הטרדה של ועדות הכנסת.

אני סבור, נבירתי היושבת-ראש, כי יש להסיר את ההצעה הזאת לחלוטין מסדר-היום. תרשי נא לי להוסיף עוד משפט אחד. כאשר אני עובר על רשימת ההצעות-לסדר-היום שהוגשו היום, אני רואה מה התוצאה של אותו מפתח סיעתי, שנקבע להצעות-לסדר-היום. **היו"ר מיכה סנהדריאני**: זה לא לעניין. זה לא שייך לאותו נושא שלגביו ביקשת את רשות הדיבור. **מישה ברעם** (מפא"י): אני רוצה לשמוע את ה"חוכמה". מה עוד?